

NOTATKA

z posiedzenia Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Data posiedzenia: 14 lutego 2012 r.

Nr posiedzenia: 12

Posiedzeniu przewodniczył: przewodniczący komisji senator Jerzy Chróścikowski.

- Porządek posiedzenia:**
1. Informacja ministra rolnictwa i rozwoju wsi na temat sposobu obliczania dochodowości w rolnictwie.
  2. Informacja ministra finansów na temat zasad opodatkowania dochodów rolniczych obowiązujących w polskim prawie.
  3. Informacja ministra pracy i polityki społecznej na temat zakresu wsparcia socjalnego rolników.
  4. „Zakres podmiotowy i przedmiotowy obciążeń publicznoprawnych w rolnictwie” – wystąpienie prof. Beaty Jeżyńskiej z Katedry Prawa Rolnego i Gospodarki Gruntami na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.
  5. Informacja prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na temat metodologii badań dochodów w rolnictwie.
  6. „Poziom i struktura dochodów rodzin rolniczych z gospodarstw prowadzących rachunkowość” – wystąpienie prof. Andrzeja Kowalskiego z Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego w Warszawie.

- W posiedzeniu uczestniczyli:
- senatorowie członkowie komisji: Przemysław Błaszczyk, Jerzy Chróścikowski, Beata Gosiewska, Henryk Górski, Piotr Gruszczyński, Jan Maria Jackowski, Kazimierz Jaworski, Marek Konopka, Ireneusz Niewiarowski, Marian Poślednik, Grzegorz Wojciechowski, Roman Zaborowski,
  - zaproszeni goście:
    - Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju:
      - sekretarz stanu Kazimierz Plocke,
      - zastępca dyrektora Departamentu Finansów Grażyna Madej,
      - naczelnik Wydziału Zabezpieczenia Społecznego w Departamencie Doradztwa, Oświaty Rolniczej i Nauki Joanna Żórawińska,
    - Ministerstwo Finansów:
      - zastępca dyrektora Departamentu Polityki Regionalnej i Rolnictwa Elżbieta Milewska,
      - zastępca dyrektora Departamentu Podatków Dochodowych Jarosław Szatański,
      - naczelnik Wydziału Planowania i Statystyki w Departamencie Podatków Dochodowych Renata Stola,
      - naczelnik Wydziału Podatku Dochodowego od Osób Fizycznych Prowadzących Działalność Gospodarczą w Departamencie Podatków Dochodowych Ryszard Michalski,
    - Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej:
      - zastępca dyrektora Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej Anna Prekurat,
      - naczelnik Wydziału Statystyki, Analiz i Budżetu w Departamencie

Pomocy i Integracji Społecznej Dorota Gieraj,

- Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego:
  - dyrektor Biura Organizacyjno-Prawnego Renata Antoszek,
- Główny Urząd Statystyczny:
  - wiceprezes Halina Dmochowska,
  - dyrektor Departamentu Rachunków Narodowych Maria Joznach,
  - dyrektor Departamentu Rolnictwa Artur Łączyński,
- Agencja Nieruchomości Rolnych:
  - dyrektor Zespołu Finansowego Ryszard Brzezik,
- Agencja Rynku Rolnego:
  - dyrektor Biura Analiz i Programowania Marzena Trajer,
- przedstawiciele izb rolniczych, ośrodków doradztwa rolniczego, branżowych i zawodowych związków rolniczych.

Przebieg posiedzenia:

Ad 1-6. Informację na temat sposobu obliczania dochodowości w rolnictwie przedstawił podsekretarz stanu w ministerstwie rolnictwa Kazimierz Plocke. Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego jest wartością wynikową, odzwierciedlającą uzyskaną opłatę za nakład pracy rolnika i własny kapitał zaangażowany w działalność gospodarstwa w określonym roku obrachunkowym. Zgodnie z obowiązującą metodologią, w rachunku wyników gospodarstwa rolnego nie są uwzględniane koszty, które nie zostały zarejestrowane w księgach rachunkowych, czyli opłata za pracę rolnika i jego rodziny oraz koszt kapitału własnego, wniesionego do gospodarstwa w postaci ziemi i innych składników majątkowych. Dla wyliczenia przeciętnego dochodu z pracy w gospodarstwie rolnym z 1 ha przeliczeniowego stosowana jest metoda wykorzystywana w rachunkach narodowych, tj. zgodna z Europejskim Systemem Rachunków Narodowych i Regionalnych (ESRNiR). Wynikiem obliczeń jest tzw. dochód do dyspozycji w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie w ujęciu brutto, który stanowi podstawę do określenia dochodu z pracy na 1 ha przeliczeniowy.

Zastępca dyrektora Departamentu Podatków Dochodowych w Ministerstwie Finansów Jarosław Szatański zaprezentował informację dotyczącą zasad opodatkowania dochodów rolniczych. Wskazał obowiązujące przepisy prawne, na mocy których rolnicy płacą podatki. Przedstawił też zasady zwalniania z opodatkowania. Szczegółowo przedstawił powstawanie i wygaśnięcie obowiązku podatkowego w podatku rolnym i terminy płatności podatku rolnego.

Zastępca dyrektora Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej Anna Prekurat omówiła zakres wsparcia socjalnego małych gospodarstw rolnych. Najczęstszym powodem ubiegania się o pomoc przez osoby mieszkające na wsi w 2010 r. była potrzeba ochrony macierzyństwa, głównie w rodzinach wielodzietnych. Ponad 61% rodzin ubiegających się o takie wsparcie mieszkało na wsi. Kolejne powody to zdarzenia losowe, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, ubóstwo i bezrobocie. Najwięcej rodzin mieszkających na wsi korzystało z pomocy społecznej w województwach: podkarpackim (65%), lubelskim (60%) i świętokrzyskim (58%), a najmniej – w województwach: łódzkim (34%), dolnośląskim (33%) i śląskim (20%).

Informację dotyczącą zakresu podmiotowego i przedmiotowego obciążeń publicznoprawnych w rolnictwie przedstawiła prof. Beata Jeżyńska z Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Omówiła między innymi przepisy uznające gospodarczy charakter działalności rolniczej i traktujące działalność rolniczą jako odmienną od gospodarczej. Ponadto przedstawiła europejskie aspekty definiowania obciążeń publicznoprawnych w rolnictwie.

Wiceprezes Głównego Urzędu Statystycznego Halina Dmochowska zaprezentowała informację na temat metodologii badania dochodów w rolnictwie. Prezes GUS jest zobowiązany do ogłaszania przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 1 ha przeliczeniowego. Przy realizacji tego obowiązku wykorzystuje metodę stosowaną w rachunkach narodowych, tj. zgodną z ESRNiR. Wynikiem obliczeń jest tzw. dochód do dyspozycji w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie w ujęciu brutto, tj. łącznie z amortyzacją. Stanowi on podstawę do określenia dochodu z pracy na 1 ha przeliczeniowy. Wiceprezes Halina Dmochowska poinformowała ponadto, że prezes GUS nie ma wpływu na sposób wykorzystania ogłaszanego przeciętnego dochodu z pracy w

indywidualnych gospodarstwach z 1 ha przeliczeniowego.

Informację na temat poziomu i struktury dochodów rodzin rolniczych uzyskiwanych z gospodarstw prowadzących rachunkowość przedstawił prof. Andrzej Kowalski z Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego w Warszawie. Uzupełnił ją dr Lech Goraj z tego instytutu. Jego zdaniem, w 2010 r. z 1 zł kosztów księgowych rolnicy uzyskali 1,24 zł wartości produkcji. Dopłaty bezpośrednie, otrzymane kanałami pozarynkowymi, miały natomiast ponad 54-procentowy udział w tworzeniu dochodu w średnim gospodarstwie rolnym. Oznacza to, że poziom nadwyżki ekonomicznej, nazywanej dochodem netto z rodzinnego gospodarstwa rolnego, w większym stopniu został uwarunkowany mechanizmami wsparcia pozarynkowego. Dr Lech Goraj poinformował też, że dochód z rodzinnego gospodarstwa, w przeliczeniu na 1 osobę pełnozatrudnioną, w 2010 r. to 22 383 zł, co odpowiada 86,5% średniego wynagrodzenia netto w gospodarce narodowej, wynoszącego 25 864 zł.

W trakcie dyskusji wskazywano, że w odniesieniu do kategorii dochodu zachodzi potrzeba różnicowania dochodów rolniczych, będących wynikiem działalności rolniczej, i dochodów ogólnych, odnoszących się do gospodarstw domowych związanych z rolnictwem. Dochody ogólne, czyli osobiste, rozporządzalne, obejmują łącznie dochody rolnicze i dochody z innych źródeł: z pracy najemnej, działalności na własny rachunek poza rolnictwem, świadczeń społecznych i innych niezarobkowych. Uczestnicy posiedzenia podnosili, że rachunkowości nie da się stosować we wszystkich gospodarstwach, należy ją wprowadzać tylko w tych największych. Dochody gospodarstw małych i o niewielkim związku z rynkiem natomiast trzeba ustalać w sposób ryczałtowy. Wskazywano także, że istnieje pilna potrzeba wypracowania precyzyjnej definicji gospodarstwa rolnego. Posługiwanie się różnymi definicjami wypacza rzeczywisty obraz stanu rolnictwa i gospodarstw rolnych, między innymi zaniża wskaźniki wydajności i stanu bezrobocia na wsi, a zawyża dane o zatrudnieniu w rolnictwie.

Wiceminister rolnictwa Kazimierz Plocke, odpowiadając na wątpliwości wskazane podczas dyskusji, stwierdził, że dochodowość będzie budzić emocje. Wspólna polityka rolna wymusza określone działania całego sektora rolnego, żeby realizować zasadę konkurencyjności czy utrzymywać odpowiednią jakość produkcji. Wiceminister stwierdził też: „Musimy odpowiedzieć na pytanie, czy działalność rolnicza jest działalnością gospodarczą. Jeżeli tak, to według jakich kryteriów ma funkcjonować?”.

W posiedzeniu komisji nie uczestniczyły osoby wykonujące działalność lobbingową.